

מגלים אלוקות על ידי החסידות

מוסיף ומקשר למספרים שבע (המורה על שלימות הבריאה) ועשר (המורה על הכח האלקי שלמעלה מהעולם ומתגלה על ידי עבודתנו) (ג"ס). ומבאר שבבריאה מצד עצמה מסתרת דרגת העשר, אך כדי לגלות זאת זקוקים לעבודתם של בני ישראל (ד"ס).

ומבאר שבכל ענין ישנה מעלה על חבירו, והמעלה האמיתית היא בחיבור שתי המעלות, שאלקות שלמעלה מהעולם נמשכת במציאות העולם עצמה. כמודגש בשבת זו שיש בה חיבור של עשר ושבע, עשירי בחודש ושביעי בשבוע (ה"ס).

הקשר לזמן (סעיפים ו-ז)

ממשיך ומבאר כיצד ענין זה משתקף בענינים שהזמן גרמא, פרשת השבוע וימי הסגולה המתקרבם (כמוזכר בס"א), ותוך כדי מרחיב ההסברה ומקרב אלינו את המושגים שדובר עליהם בסעיפים שלפני כן:

א. י"ז תמוז: י"ז בתמוז הוא יום תענית – טוב נעלם, ושבת היא יום עונג – טוב גלוי. כשהצום חל בשבת ובמקום תענית ישנו ששון ושמחה, הרי זה חיבור מושלם של טוב כפול.

ומכיוון נוסף: י"ז בתמוז הוא מדברי קבלה (דברי נביאים), ושבת היא מן התורה. דברי תורה ענינם טוב גלוי, ודברי הנביאים והחכמים ענינם גילוי הטוב נעלם. ושוב, בחיבור שניהם יחד הטוב הגלוי שבשבת שולל כל ענין של תענית, ושבעה עשר בתמוז מתהפך לששון – גילוי הטוב הנעלם (י"ס).

ב. הקשר בין שבת זו לי"ז תמוז, ובב' אופנים:

אופן ראשון: בשבת זו ישנו חיבור של עשר ושבע, חיבור טוב גלוי ונעלם. ומזה נמשכת הברכה לשבת הבאה י"ז תמוז, בו מתגלה הטוב הגלוי והטוב הנעלם. ואופן שני: בי"ז תמוז נשברו הלוחות, שיש בזה טוב פנימי שמתגלה על ידי עבודת התשובה, שלכן אמר הקב"ה "ישיר כחך ששיברת". וי' תמוז קשור עם הזמן שלפני שבירת הלוחות הראשונות, עבודת הצדיקים, טוב גלוי מלכתחילה (י"ס).

ג. פרשת חוקת: במצות פרה אדומה ישנו החיבור של רצוא ושוב, התעלות מעל העולם והמשכה במציאות העולם, חיבור של גבול ובלתי גבול, שבע ועשר (ח"ס).

ד. י"ב י"ג תמוז: מעלתה של תורת החסידות, שבכחה לגלות את הטוב הנעלם שבבריאה, ולכן התגלתה דוקא לאחרי עבודת בני ישראל באריכות הגלות, ודוקא בדורותינו הנחותים (ס"ט). וזהו תוכנו של חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, שהוסיף בגילוי פנימיות התורה והפצת המעיינות בכל קצוי תבל, ההכנה האחרונה לגאולה האמיתית והשלימה (ס"ט).

הוראות לפועל, וגאולה בפועל (סעיפים יא-ג)

על יהודי לעבוד עבודתו בשני המישורים, במציאות העולם ולמעלה מהטבע. עם הגוף והנשמה, הנגלה והחסידות, ועוד (ס"א). ובנוגע לפועל: לקבוע לימוד המחבר נגלה וחסידות, ועד"ו בקיום המצוות

תמצית השיחה:

במקומות רבים בחסידות מדובר על שתי דרגות בכחו של הקב"ה, הכח האלקי המצטמצם ומתלבש בעולם, והכח האלקי הבלתי מוגבל שאינו מתגלה בעולם.

הקב"ה הוא הרי תכלית הטוב, וכחו בו הוא מנהיג את העולם, הוא רק טוב. ולכן כאשר מדובר על הכח האלקי ש"מתלבש באופן פנימי בגדר הבריאה", אנו הנבראים יכולים להבין ולהרגיש במושגים שלנו את הטוב שבדבר, טוב גלוי. ענין זה אינו תלוי בעבודתנו, זהו הסדר בו הקב"ה מנהיג את הבריאה מששת ימי בראשית.

אך כאשר מדובר על הכח האלקי שאינו מתלבש בבריאה, הוא למעלה מהשגתנו והבנתנו, ואיננו כלים להבין ולהרגיש את הטוב שבו, זהו טוב נעלם (על דרך המבואר בפרק כ"ו בתניא בענין חסדים הנסתרים שלמעלה מהשגתנו, ולכן נראים לנו כסורים). ועל ידי עבודתנו אנו מגלים בבריאה – במושגים של הנבראים, בהבנתם והרגשתם – גם את הטוב הנעלם.

וזהו הנקודה אליה חותר כאן בשיחה: "החיבור דשתי המעלות, גילוי אלקות בעולם וגילוי אלקות שלמעלה מעולם, וחיבור שניהם יחד – שאלקות שלמעלה מעולם נמשכת במציאות העולם עצמה" (סוף ה בשיחה).

והדרך לפעול זאת היא בעיקר על ידי לימוד והפצת תורת החסידות, המגלה את הטוב הנעלם שבעולם.

מבנה השיחה:

פתיחה. הצגת הנושאים הנדונים (א"ס).

פותח בהזכרת התאריך של שבת קודש י' תמוז, תאריך המורכב ממערכת זמן שבועית ומערכת זמן חודשית.

מציין שיש ללמוד הוראה מהמושגים חודש ושבע, וכן מהמספרים עשר (י"ד תמוז) ושבע (שבת קודש), ולקשר זאת גם עם פרשת חוקת וחודש תמוז, וכן ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, וי"ז בתמוז.

"וגם ועיקר: שייכות עם הגאולה האמיתית והשלימה – הענין הכי עיקרי שהזמן גרמא כמדובר כמה פעמים, ובפרט לאחרונה".

נקודת הביאור. שתי דרגות באלקות וחיבורם (סעיפים ב-ה).

מבאר שמהלך השבוע נקבע על ידי הקב"ה, וקביעות החודש היא על פי החלטת בני ישראל בבית דין. כלומר, מהלך השבוע מראה על הנהגת העולם הסדירה כפי שנקבע על ידי הקב"ה בעת הבריאה, ומהלך החודש מבטא את ההוספה והחידוש שבני ישראל פועלים בעולם על ידי עבודתם. שרשם של שני ענינים אלו הוא בשתי דרגות באלקות, אלקות שבערך הבריאה ואלקות שלמעלה מהבריאה (ב"ס).

לחבר מעשה המצווה עם הכוונה, ולהשפיע על אחרים בזה (ט"ו). וכמו כן להתכונן להתוועדויות חג הגאולה.

ויהי רצון שתבוא כבר הגאולה, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים (א"ס).

מושגים בשיחה:

אלקות שבערך הבריאה (ב"ס). גילוי אלקות בערך גדרי העולם (ט"ו). גילוי אלקות באופן פנימי בגדרי הבריאה (ה"ס). גדרי העולם משמעותם היא מה שהעולם בטבעו יכול להכיל, להבין ולהרגיש. על פי גדרי העולם, הגדרתו של המושג 'טוב' הוא מה שטוב למציאות הגשמית של העולם. הוא איננו יכול להכיל מושג של טוב שאינו מטיב עם המציאות הגשמית, טוב כזה, יגדיר העולם כרע, כי הוא לא במושגים שלו, לא בגדרי העולם.

גילוי אלקות בערך גדרי העולם משמעותו כח אלקי שמצטמצם לצורה כזו שגם הנבראים שבעולם יבינו וירגישו מצד טבעם שזהו טוב עבורם.

שבעת המדות ושלושת המוחין (א"ס). העולם נברא בששה ימים, ובקבלה מבואר שבכל יום האירה מדה אחרת מששת המדות חסד-גבורה-תפארת-נצח-הוד-יסוד, וביום השבת האירה מדת המלכות. נמצא שבריאת והנהגת העולמות הם משבע המדות. לכן אפשר לקרוא להם אלקות שבערך לעולם.

הכחות העליונים יותר, של שלשת המוחין חכמה-בינה-ודעת, לא הושפלו לברוא את העולם. בהם נכתבה התורה, ולכן בכחה לשנות את מציאות העולם, ולהכניס בו כחות חדשים שלא היו בו מאז בריאתו. לשלשת המוחין אפשר לקרוא אלקות שלמעלה מהעולם.

ג' מוחין לעצמם (א"ס). בחסידות מבואר שעיקר מטרת עבודת האדם היא לשנות את מדותיו, מטרת לימוד החסידות והתבוננות בה במח, היא בכדי לפעול על המידות. והלומד חסידות בלי שזה יפעל על מדותיו, נאמרו עליו ביטויים חריפים ביותר.

אך לעתיד לבוא תהיה העבודה גם בג' מוחין כשלעצמם, כלומר השגת אלקות ולימוד חסידות לשם הלימוד עצמו. "מלאה הארץ דעה את ה'".

קודש מלה בגרמיה (ה"ס). קדוש פירושו מופרש ומובדל. הפרשה והבדלה היא בדרך כלל מושג יחסי, מופרש ומובדל ממהוהו מסויים, ולכן בקדושה יכול להיות דרגות רבות שכל מדרגה קדושה לגבי המדרגה שתחתיה. אך קודש הוא מילה בגרמיה, דבר לעצמו, לא קדושה יחסית, אלא קדושה עצמית, שאיננה נמדדת ביחס למשהו אחר.

מקדשא וקיימא (ה"ס). = מקודשת ועומדת. השבת מקודשת מעצמה, ללא פעולה של בני ישראל.

דברי קבלה (י"ס). דברי נביאים. לפני כן בשיחה (ט"ו) ביאר ההבדל בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה. דברי הנביאים הם אמנם חלק מהתורה שבכתב, אך יחסית לחמשה חומשי תורה שנאמרו מפי הגבורה, דברי הנביאים הם יותר דומים לתורה שבעל פה. ולכן בשיחה מושווים דברי קבלה לתורה שבעל פה.

עשה האלקים את האדם ישר (י"ס). הקב"ה עשה את האדם מלכתחילה שילך בדרכים ישרות. ובעניינו, לפני החטא בני ישראל היו במדרגת צדיקים.

לאתבא צדיקיא בתיובתא (י"ס). = להחזיר את הצדיקים בתשובה. כידוע מעלת הבעלי תשובה שצדיקים גמורים לא יכולים לעמוד במקומם, ועל משיח נאמר שהוא ישיב את הצדיקים בתשובה, שיגיעו

לאותה מעלה.

שריפת הפרה ומים חיים (ח"ס). טבעה של האש הוא לעלות למעלה, והיא מכלה את המציאות הגשמית ומבטלת אותה, ביטול היש לאין, לכן השריפה מבטאת את עבודת הרצוא. טבעם של המים הוא לרדת למטה, ולכן הם מבטאים את עבודת השוב.

ונפקדת כי יפקד מושבך (ח"ס). פירושו הפשוט של הפסוק הם דברי יהונתן בן שאול לדוד שלא יגיע לסעודת ראש חודש אצל המלך שאול, וכך "נפקדת (יעלה זכרוןך לפני המלך) כי יפקד מושבך (מושבך יהיה חסר וריק)". דוקא כאשר מקומך יחסר, אז יזכר בך המלך. בחסידות מבואר שזה מתאים עם התהליך המתרחש בכל ראש חודש. דוד נמשל כידוע ללבנה, ובכל ערב ראש חודש מתבטלת הלבנה בפני אור השמש ("יפקד מושבך" – רצוא), ואז נולדת מחדש ("ונפקדת" – שוב).

קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וכו' (ט"ו). = הקב"ה הסתכל בתורה וברא את העולם, בן אדם מסתכל בתורה ומקיים את העולם.

מזליהו חזי (י"ס). מזל הוא חלק הנשמה שלא התלבש בגוף, אלא נשאר למעלה ורואה מראות אלקים, והמראות שרואה למעלה משפיעים על חלק הנשמה שהתלבש בגוף למטה.

ביאת המשיח והתפשטות המשיח (ב"ס). אולי הכוונה כאן היא ש'ביאת המשיח' היא עצם הופעתו של משיח, ו'התפשטות המשיח' הם פעולותיו בעולם וכל היעודים של ימות המשיח (על-דרך המבואר בדבר-מלכות תולדות תשנ"ב בענין התגלות מציאותו והתגלותו על ידי פעולותיו).

לחביבותא דמלתא:

* בסעיף יו"ד בשיחה אומר "על ידי גילוי תורת חסידות חב"ד בכלל המאפשרת להבין חסידות בשכל האדם עד בשכל דנה"ב, ובפרט כפי שנתוסף בזה בדורות האחרונים". כלומר – לכאורה – שהחסידות שהתגלתה בדורות האחרונים חודרת בשכל האדם יותר מאשר בדורות הראשונים!

(ולהעיר מהמאמר דש"פ תשא תשד"מ, על הפלא והחידוש שבנשיא דורנו יותר מהנשיאים שלפניו).

* עוד בשיחה, בסעיף י"ב, "ענין שכולל את החיבור דנגלה וחסידות ביחד, זאת אומרת הן הפירוש הפשוט בזה על פי נגלה ביחד עם הביאור בזה בפנימיות הענינים. וכפי שמצינו במיוחד בדברי תורת רבותינו נשיאנו שנדפסים בפרט לאחרונה".

ואולי הכוונה היא להדפסת הלקוטי שיחות, שאחד המאפיינים הבולטים שבהם הוא שכל שיחה על רש"י ורמב"ם ממשיכה ב'ינה של תורה', הפירוש הפנימי בדברי רש"י והרמב"ם.

ואם כך, מצינו כאן הוראה ישירה של הרבי מלך המשיח שליט"א על הלימוד והעיסוק בלקוטי שיחות.

* ואולי יש לקשר ב' ענינים הנ"ל, שהלקוטי שיחות המבארים ענינים פנימיים של חסידות על פי מושגים פשוטים של נגלה, זהו ההוספה בדורות האחרונים בהבנת החסידות.

נערך - בדרך אפשר - על ידי מערכת הערות התמימים ואנ"ש בית משיח-770 מופץ על ידי איגוד תלמידי הישיבות 770